

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kanderu a členov senátu JUDr. Pavla Tomana a JUDr. Pavla Farkaša, v trestnej veci obvineného **Z. M.**, vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 2 T 237/2005, na verejnom zasadnutí konanom dňa 11. februára 2009 v Bratislave, prerokoval dovolanie obvineného, proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne, zo 7. septembra 2006, sp. zn. 2 To 94/2006 a podľa § 386 ods. 1, ods. 2 a § 388 ods. 1 Tr. por. rozhodol

t a k t o :

Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo 7. septembra 2006, sp. zn. 2 To 94/2006, a konaním, ktoré mu predchádzalo

b o l p o r u š e n ý z á k o n

z dôvodu § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por., v ustanoveniach 216 ods. 2, ods. 4/, § 217 Tr. por. účinného do 1. januára 2006.

Tento rozsudok **sa z r u š u j e .**

Zároveň **sa z r u š u j e** aj rozsudok Okresného súdu Prievidza zo 17. mája 2006, sp. zn. 2 T 327/2005 a ďalšie rozhodnutia, na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad.

Okresnému súdu Prievidza sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

O d ô v o d n e n i e :

Rozsudkom Okresného súdu Prievidza, zo 17. mája 2006, sp. zn. 2 T 237/2005, bol obvinený Z. M. uznaný za vinného z trestného činu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a/, písm. b/, ods. 2 písm. c/, písm. d/ Tr. zák. účinného do 1. januára 2006, ktorého sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že:

približne od 01. júla 2004 do 21. apríla 2005 v byte č. X. v P., N. T. č. X. každodenne ráno o 05.00 hod. zámerne búchal dverami, rozsvetcoval vo všetkých izbách svetlo, nahlas si pískal, spieval, búchal riadmi a nahlas púšťal televízor alebo rádio, čím budil zo spánku svoju bývalú manželku T. M. a dcéru D. M. a Z. M., zámerne im znemožňoval vykonávať rannú hygienu tým, že vždy hneď ráno obsadil kúpeľňu a robil im schválnosti tým, že robil v byte neporiadok, pri následných hádkach takmer každý deň vulgárne nadával a ponižoval T. M. pred dcérami, vyhánal ich všetky z bytu, pričom v dôsledku tohto konania T. M. spolu s dcérami v obave pred obvineným zamykali, dňa 17. júla 2004 sa dcére Z. M. vyhrážal, že sa ešte uvidí kto sa pôjde liečiť a kto skončí na psychiatrii, že sa postará, aby nedokončila vysokú školu a aby skončila v kriminále, dňa 21. apríla 2005 sa dcére D. M. vyhrážal, že ju doláme, pričom uvedeným konaním u T. M., Z. M. a D. M. vyvolával strach, stres a obavy o život.

Za to mu bol podľa § 215 ods. 2 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky, na výkon ktorého bol podľa § 39a ods. 2 písm. c/ Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 zaradený do III. (tretej) nápravno-výchovnej skupiny.

Na základe odvolania obvineného Krajský súd v Trenčíne rozsudkom zo 7. septembra 2006, sp. zn. 2 To 94/2006, zrušil podľa § 258 ods. 1 písm. d/, ods. 2 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 prvostupňový rozsudok vo výroku o spôsobe výkonu uloženého trestu a podľa § 259 ods. 3 Tr. por. účinného do 1. januára 2006, § 39a ods. 3 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 ho na výkon uloženého trestu zaradil do I. nápravno-výchovnej skupiny.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote, prostredníctvom obhajcu dovolanie obvinený Z. M.. V písomných dôvodoch dovolania uviedol, že na hlavnom pojednávaní pred prvostupňovým súdom mu bezdôvodne bola prerušená záverečná reč a právo posledného slova mu nebolo udelené vôbec. Ďalej uviedol výhrady k vykonávaniu dokazovania znaleckými posudkami, ktoré súd vykonával v rozpore s platnou judikatúrou. Súdy tiež nerešpektovali osobnosť obvineného, ktorý má, ako to vyplýva zo záverov znaleckého posudku na skúmanie duševného stavu, sklon vyjadrovať sa obširne a neumožňovali mu vyjadriť sa dostatočne k vykonaným dôkazom.

Uvedené pochybenia neboli napravené ani v odvolacom konaní.

V postupe súdov prvého a druhého stupňa vidí obvinený naplnenie dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c/, písm. g/ Tr. por., pretože boli porušené zásadným spôsobom práva na obhajobu a rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli vykonané nezákonným spôsobom. Navrhol preto, aby najvyšší súd vyslovil porušenie zákona v uvedených smeroch v neprospech obvineného, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, ako aj rozsudok Okresného súdu Prievidza zrušil vec prikázal na prerokovanie inému súdu toho istého druhu a stupňa, resp. aby vec bola prerokovaná v inom zložení senátu.

Zástupkyňa generálneho prokurátora Slovenskej republiky uviedla, že procesné práva obvineného prerušením záverečnej reči a neudelením práva posledného slova boli porušené a v tomto smere navrhla dovolaniu obvineného vyhovieť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade dovolania podaného obvineným preskúmal výrok napadnutého rozsudku krajského súdu, ako aj jemu predchádzajúce konanie a zistil, že dovolanie obvineného je čiastočne dôvodné.

Podľa § 216 ods. 4 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 záverečné reči môže predseda senátu prerušiť len vtedy, keď vybočujú zrejme z rámca prejednávanej veci.

Podľa § 217 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 po skončení záverečných rečí a pred odchodom na záverečnú poradu udelí predseda senátu obžalovanému posledné slovo. Počas tohto prejavu nesmú obžalovanému ani súd, ani nikto iný klást' otázky.

Vyššie citovanými ustanoveniami Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 sa súdy pri svojom konaní a rozhodovaní dôsledne neriadili.

Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní dňa 17. mája 2006 pred Okresným súdom Prievidza je zrejmé, že záverečná reč obvineného Z. M. bola prerušená predsedom senátu a ďalej mu v nej nebolo umožnené pokračovať. Obvinený nebol pritom vopred upozornený, že by jeho záverečná reč mala zrejme vybočovať z rámca prejednávanej veci a na následky takéhoto konania. Z obsahu záverečnej reči obvineného, ako bola zachytená v zápisnici a vzhľadom na charakter trestnej činnosti, za ktorú je trestne stíhaný, nemožno ani vyvodiť záver, že by jeho záverečná reč zrejme vybočovala z rámca prejednávanej veci.

Zo zápisnice je tiež možné zistiť, že právo posledného slova nebolo obvinenému udelené vôbec.

Uvedené pochybenia neboli napravené ani v rámci odvolacieho konania.

K vyššie uvedenému postupu súdov je potrebné uviesť, že právo záverečnej reči a posledného slova sú najmä z hľadiska obvineného významnými inštitútmi procesného práva, ktorými môže naposledy v konaní pred prvostupňovým súdom vyjadriť svoj názor na prerokovávanú vec, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, navrhnúť doplnenie dokazovania, prípadne oľutovať spáchanú trestnú činnosť pred tým, ako sa senát odoberie na poradu. Je to posledná možnosť zvrátiť prípadne rozhodnutie súdu celkom alebo v určitom smere vo svoj prospech. Nie sú ojedinelé ani prípady, že súd po vypočutí argumentácie procesných strán v rámci záverečnej reči odročil hlavné pojednávanie a nariadil doplnenie dokazovania. Ide teda o významné inštitúty v rámci práva na obhajobu v konaní pred súdom, ich existencia má v našom právnom systéme tradíciu a našla svoje vyjadrenie aj v rámci novej procesnoprávnej úpravy v trestnom práve.

V prípade, ak obvinený v rámci záverečnej reči zrejme vybočuje jej obsahom z rámca prejednávanej veci, záverečná reč môže byť prerušená. Je však potrebné na takýto postup obvineného najprv vopred upozorniť a toto upozornenie poznamenať v zápisnici. Ak aj po upozornení záverečná reč vybočuje zrejme z rámca prejednávanej veci, je možné obvineného

prerušiť a neumožniť mu v nej pokračovať. Rovnaký procesný postup platí aj pri konečnom slove obvineného, s rozdielom, že v rámci tohto inštitútu nie je možné klásť obvinenému otázky.

Ak teda súd prvého stupňa nerešpektoval vyššie uvedené ustanovenia a odvolací súd v rámci odvolacieho konania tieto pochybenia nenapravil, postupom súdov došlo k zásadnému porušeniu práva na obhajobu a k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Čo sa týka ostatných výhrad obvineného, tak je potrebné uviesť, žiadna judikatúra nemôže záväzným spôsobom určiť kedy a akým spôsobom má súd vykonať ten ktorý dôkaz v konkrétnej veci. Spôsob vykonávania dôkazov je zásadne upravený Trestným poriadkom. Je vecou predsedu senátu (senátu), aké poradie zvolí pri vykonávaní dôkazov, s výnimkou dôkazov, ktoré mu procesný predpis nariaďuje vykonať v určitom štádiu konania. Je tiež povinnosťou predsedu senátu pri vedení hlavného pojednávania dbať na to, aby toto nebolo zdržiavané prednesmi, ktoré nemajú nič spoločné s prejednávanou vecou. Ak má procesná strana v tomto smere výhrady k rozhodnutiam predsedu senátu, môže požiadať o rozhodnutie senát, resp. uplatniť tieto námietky v rámci odvolacieho konania. Skutočnosť, že obvinený má iný názor na tieto skutočnosti ako predseda senátu (senát), nemôže bez ďalšieho zakladať zaujatosť senátu, resp. celého súdu a to aj vtedy, ak sa námietky obvineného ukážu ako opodstatnené.

Naplnenie ďalšieho dovolacieho dôvodu preto najvyšší súd nezistil a rovnako nezistil ani dôvod na odňatie veci príslušnému senátu, resp. príslušnému súdu.

Na základe vyššie uvedených skutočností Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil porušenie zákona rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo v neprospech obvineného Z.M., zrušil napadnutý rozsudok, ako aj jemu predchádzajúci rozsudok Okresného súdu Prievidza a tomuto súdu prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave, X.. februára 2009

JUDr. Jozef K a n d e r a , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Kristína Cíchová